

Beskydské Živé laboratórium ako miesto vedy, prírody a kreativity

28.8.2026 - Elif Tugba Simsek | SAV

Výskumnícky tím zo SLOVAKGLOBE - Ústavu ekológie lesa SAV, v. v. i., sa nedávno zúčastnil série podujatí v Beskydskom Living Labe - cezhraničnej iniciatíve projektu COEVOLVERS, ktorá prepája miestne komunity a prírodu v česko-slovenskom regióne Beskýd. Hlavnou udalosťou týždňa bolo sprístupnenie výstavy Naše Beskydy: Spolužitie človeka a prírody.

Čo je Living Lab?

Živé laboratórium (Living Lab) je priestor, v ktorom sa prepája výskum so skúsenosťami z reálneho života. Namiesto izolovaného skúmania komunit a krajiny spája výskumníkov a výskumníčky, miestnych obyvateľov, odborníkov a odborníčky z praxe a ďalších zainteresovaných aktérov a aktérky, aby spoločne hľadali riešenia problémov, vymieňali si poznatky a rozvíjali nové nápady priamo na miestach, ktorých sa tieto výzvy týkajú. Beskydský Living Lab je jedným z laboratórií vytvorených v rámci projektu COEVOLVERS. Projekt podporovaný z programu Európskej únie Horizont Európa skúma, ako môžu prírode blízke riešenia prispieť k spoločenským zmenám potrebným na zvládanie krízy biodiverzity a klimatickej krízy.

Región Beskýd je charakteristický vysokou biodiverzitou, no čoraz častejšie prichádzajú obdobia sucha, prítalové dažde a zimné inverzie výrazne ovplyvňujú tradičnú lesnatú a zasneženú krajinu a predstavujú riziko pre miestne komunity aj prírodu. Beskydské Živé laboratórium preto spoločne s miestnymi aktérmi vytvára systém správy spoločných zdrojov zameraný na klimaticky inteligentné hospodárenie s vodou a lesmi a zdieľa ho aj prostredníctvom online platformy [Beskydyonline.eu](https://beskydyonline.eu). Digitálna platforma umožňuje správu spoločných zdrojov, komunikáciu a výmenu skúseností a podporuje spoločné aktivity v Beskydách.

Priestor dostala veda, tvorivosť a výmena skúseností

Vedecký týždeň v Beskydách ponúkol aktivity pre rôzne generácie a záujmové skupiny. Jedno z podujatí s názvom *Spolužitie v prírode* približovalo deťom myšlienku, že ľudia nestoja mimo prírody, ale sú súčasťou oveľa širšieho živého sveta. Prostredníctvom aktivít pripravených pre mladších účastníkov mohli deti zaujímavým a zrozumiteľným spôsobom premýšľať o otázkach vzájomného spolužitia.

Ďalšou významnou súčasťou programu bolo tradičné diskusné sympóziu vo Veľkých Karloviciach určené mladým vedcom a doktorandom siete SlovakGlobe a CETIP z oboch strán česko-slovenskej hranice. Sympóziu venované pamiatke prof. Jiřiny Jílkovej, spoluzakladateľky CETIP, vytvorilo priestor na diskusiu, kritické myslenie a tvorivosť. Mladí výskumníci z rôznych oblastí si mohli vymieňať názory, diskutovať o svojich nápadoch a spoločne uvažovať o súčasných environmentálnych a spoločenských výzvach.

Vrcholom programu bolo otvorenie zaujímavej výstavy pre verejnosť v Informačnom centre vo Veľkých Karloviciach 15. augusta 2026. Výstava *Naše Beskydy - spolužitie človeka a prírody* je výsledkom spoločnej práce vedcov z Ústavu ekológie lesa SAV, siete CETIP a cezhraničnej komunity Beskýd v rámci projektu COEVOLVERS. Vznikala v spolupráci s miestnou komunitou a ako uviedla

pri jej otvorení prof. Tatiana Kluvánková, zaoberá sa otázkou, ako sa mení krajina Beskýd a akú úlohu v týchto zmenách zohráva človek. Prof. Mária Kozová zároveň vysvetlila, že prostredníctvom interaktívnych prvkov a príbehov, výstava predstavuje beskydskú krajinu ako živý a vzájomne prepojený systém. Návštevníkov aj miestnu komunitu podnecuje zamyslieť sa nad tým, ako ľudská činnosť ovplyvňuje krajinu, ale aj nad tým, ako sú ľudia závislí od mnohých ďalších foriem života a prírodných procesov, s ktorými tento priestor zdieľajú. Na vernisáži to zdôraznil aj starosta Velkých Karlovíc Miroslav Koňárik. Výstava vo Velkých Karloviciach bude prístupná do konca septembra.

Text: Elif Tugba Simsek, Ústav ekológie lesa, v. v. i.

Foto: kolektív SlovakGlobe a CETIP

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13870&source_no=20